Hatdik évfolyam. 12-dik szám. Kolozsvártt, 1876 vasárnap január 16.

Előfizetési díj.

Vidéken postán vagy helyben házhoz hordva
Egész évre . . . . . 16 frt.
Félévre . . . . . 8 „
Negyedévre . . . . . 4 „
Egy hóra helyben . . . . . 1 frt 50 kr.

Egyes szám ára 7 kr.

Megjelenik mindennap, az ünnepeket követő napok kivételével.

KELET.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDASÁGI NAPI LAP.

Hirdetési díjak:

Hatszor hasábozott gármond sor vagy annak tere 5 kr. Bélyegdíj minden hirdetés után 30 kr. Nagyobb és gyakoribb hirdetéseknél külön kedvezményt is nyujt a kiadóhivatal.

Hirdetéseket fölvesznek:

Bécsben: Oppelik Alajos (Wollzeile 22.) Haasenstein et Vogler (Wallfischgasse 10.) Rud. Mosse Publicistische Bureau **Budapesten:** Haasenstein és Vogler hirdetés közv. rodája. Weisz Mór hirdetések felvételi irod. Budapest szervitatér 5. sz. Braun Ede hirdetményi ügynöksége, Józseftér 10. sz. 1 emelet

Nyiltéri czikkek
garmond sora után 25 kr. fizetendő.

Szerkesztői szállás:
Főtér 4-ik szám hová a lap szellemi részét illető közlemények czimzendők.

AZ ÉRTÉKESEBB CZIKKEK DIJAZTATNAK.
Kéziratok nem adatnak vissza.

Kiadó-hivatal:
Stein János könyvkereskedése, hová az előfizetések és hirdetések küldendők.

ELŐFIZETÉSI FELHIVÁS
a
„KELET“
politikai és közgazdasági napilap
176. hatodik évfolyamára.

A „Kelet“ előfizetési ára:

Egész évre . . . 16 frt
Félévre . . . . 8 frt
Negedévre . . . 4 „
Egy hóra . . . 1 frt 50 kr.
Egyes szám ára 7 kr.

A megrendelések legczélszerűbben postai utánvánnyal alólirt könyvkereskedésébe küldendők.

Bolcz egyszerre beküldött előfizetés után tizteletpéldánynyal szolgálunk.

STEIN JÁNOS,
a „Kelet“ kiadója.

Nagyszeben és Kolozsvár.

(§.) Annak idején, midőn a nagyszebeni m. kir. jogakadémiától majdnem tüntetésszerűi több tanárt a csernovitzi uj egyetemhez eveztek ki: azon meggyőződésünknek adtunk, igyane helyen, kifejezést, hogy az oktatásügyi fölhasználhatná e kedvező alkalmat arra, hogy e magyar pénzen fentartott germanisló tanintézet megszüntetését javasolja a magyar törvényhozásnak, miután az erdélyi részekben teljesen kielégiti a felsőbb tanulmányi igényeket a kolozsvári t. egyetem; miután nagyszebeni m. kir. jogakadémiának kély szám hallgatói nem állanak arányban ez intézet fentartási tetemes költségeivel; miután a jogakadémiai tanároknak az egyetemhez való áthelyezése emez intézet tanerőit, különösen a párhuzamos kathedrák megalapithatása által, örvendetben szaporitaná s miután egy oly nemzet-lenes fészek robbantatnék szét, mely folyton konserválja és gyarapitja azokat az elemeket, melyek előszeretettel és következetesen üzik gúnyjukat a magyar nemzetiséggel és államisággal.

A miniszter, ugy látszik, egészen ellenkező nézetben volt; mert nem csak hogy jóbá vette a amis informatiót, mintha Szebenben a tannyelv magyar volna, s ez informatio alapján állitta az ország házában azt, a mi Nagy-Szebenben nem áll (lásd e lap tegnapi számának hir-rovatát,) hanem legujabban tett intézkedéseiből láthatólag épen erősbitését tüzte ki e tanintézetnek czéljául s a pozsonyi jogakadémia mására a nagyszebeni mellé is bölcsészeti és történelmi tanszéket alapitott s valószinűleg fog még nyelvészetieket is alapitani, hogy igy teljes facultássá kerekithesse a nagyszebeni m. kir. jogakadémiát is.

Mi készségesen adózunk tiszteletünkkel és elismerésünkkel mindazoknak, kik Magyarország közmiveltségét bármely uton s igy uj tanintézetek fölállitásával, vagy régiek megerősbitésével segitik előbbre — de nem tudjuk helyeselni azok eljárását, kik — elismerjük: hogy jóakaratu, de téves — intézkedéseikkel több kárt tesznek a tanügynek, mint hasznot.

A fennforgó eset pedig épen ennek a példája. Ezek a philosophiai mázzal bevont se hus, se hal-féle jogakadémiák, mi azt hisszük, szerencsétlen egy mixtum compositumok, melyek csak arra lesznek hivatva, hogy a dilettantismust még általánosabbá tegyék soraink-ban. A jogi pályára készülők, természetesen, csak mellékes czafrangnak tekintendik a philosophiai, történelmi és nyelvészeti tanágak számára alapitott kathedrákat, mig emezeknek szakszerű felhasználására nem vonzhat az ily intézet hallgatóságot s igy oly felesleges fényüzést viszünk, midőn az ily igen sokat és igen kevesot nyujtó tanintézeteket szaporitjuk, a mely mindenüvé illhetik, csak a mai pénzviszonyok közt levő Magyarországra nem.

Hozzá járul ehez a körülményhez az a tény, hogy mig — mint látjuk — Pozsony s most Nagy-Szeben előszeretettel vannak dédelgetve, addig a kolozsvári egyetemnek mindenekben a „nincs pénz“ válaszát kell zsebreraknia.

Aval a reménynyel valánk, hogy az erdélyrészi egyetem lassanként és fokonként megnyeri azt, a mit egyszerre, a dolog természetével fogva sem lehet [illegible] tézetei, kórházai, könyvtára, a prarallel kathedrák lassan-lassan mind megjőnek s igy csak rajta, illetőleg tanárain fog aztán állani, hogy valóban versenytársává nője ki magát a másik magyar egyetemnek. De erre, mondják, nincs pénz, — hanem van a budapestire: van a pozsonyi fél-egyetemre, — s most ujabban a nagyszebeni negyedrész egyetemre, ez utóbbi egyszersmind oly „kedvező“ helyzetbe is tétetvén, hogy lehetőleg apaszthassa a kolozsvárinak hallgatói számát.

S mindezt ugyan miért? Talán abban a hiedelemben ringatjuk magunkat, hogy a mi kedves Szebenünket magyarrá tesszük egy ily féleges intézettel? s aval, hogy pár magyar tanárt (ha bár azok volnának!) Dr. Teutsch kis Germaniájába cseppentünk be?

No hiszen szép adatok állanak e tekintetben épen most rendelkezésünkre. Ott van a nyolcz év óta mindig admonealt s még mindig nagyobb részben németül Vortragoló szebeni tanárikar; ott van a szász és román tanulóság, mely a magyart még tánczmulatságából is kifüstöli s mely ugy fél a magyar és a királyi czimtől (vajjon melyiktől jobban?) mint az ördög a tömjéntől, s mely a magyar nemzeti tánczot con amore lepisszegeti; ott vannak a brassói magyar és román ügyvédek, kik a magyar törvényszékből gunyt üznek; ott van a Lőbl. Landesconsistorium der Siebenbürgischen ev. Lutherischen Kirche“, mely Trefort ministernek a brassóvidéki csángókat illető rendeletét innen-onnan egy éve már, hogy sarokba (ha nem egyebüvé) dobta — s mindez arczátlan paczkázások, törvénysértések s nemzet- és hazaellenes rugdolódzások mellett, mi, jámbor magyarok, szerencséseknek tartjuk magunkat, ha ezeknek a mi jó s szeretetreméltó testvéreinknek kedvükben járhatunk, nemzeti érdekeinket, magyar tanintézeteinket háttérbe szorithatjuk, csak, hogy nekiek szolgálatokat tevén érdemeket, szerezhessünk a deutsche Civilisation foruma előtt.

Örömmel ujongattunk az uj pártalakulás alkalmával, a többek közt azért is, mert biztosan remélhettük, hogy elvégre oly miniszteriumunk van, mely erejének tudatában mer is, bir is határozottan magyar lenni.

Trefort miniszter ez ujabb intézkedésében épen nem látjuk ennek nyomát; s bár mily nagy tisztelettel vagyunk is ő nagyméltóságának a magyar tanügy terén szerzett kiváló érdemei iránt, nem tehetjük, hogy e nézetünk szerint elhibázott lépésre rá ne mutassunk s föl ne hivjuk épen Trefort miniszter figyelmét arra, hogy a Nagyszebennek tett elhibázott ajándokát csak aval ellensulyozhatja, ha a kolozsvári egyetem nagyobb mérvü támogatása és gazdagitása által segiti az erdélyi részek e [illegible] kincset a gyors és intensiv lejlődésben.

És föl kell egyidejüleg kérnünk a miniszter urat arra is, hogy a tót matica mellett ne feledje a nagyszebeni maticát se, hogy elvégre tudhassuk: Magyarország, vagy pedig Deutschland polgárai vagyunk-e?

— **A képviselőház** jan. 13-diki ülésében egy fiatal szónok — a legfiatalabbak egyike — mutatta be magát a háznak s általános tetszéssel fogadtatott. Ez Szivák Imre; alakja, hangja, képzettsége van arra, hogy a közéletben szerepeljen s föllépése ismét bebizonyitotta, hogy az uj generatió, mely ez országgyülésre feljött, megérdemli, hogy figyelembe vétessék s bizalommal bátorittassék. — A javaslat mellett második szónok Éber Nándor volt, ki a politikai bölcsészet és az összehasonlitó elmélkedés terén mozgott ugyan inkább, mint a gyakorlati élet és a javaslat concrét themája körül, de igen sok igazat mondott leplezetlenül a nemzetnek szép szónoklatban és nagy hatással. Kivánsága, hogy a törvényben mondassék ki, hogy a közigazgatási bizottságban a tagságot, a ki megválasztatik, köteles legyen elfogadni és viselni, általános helyeslésel találkozott s ha inditvány tétetik ez irányban, az a részletes tárgyalásnál többségre tarthat számot. — A harmadik kormánypárti szónok, Horváth Gyula, szokott modorban beszélt, kikeresvén magának párviadalra méltó társul Hedry Ernőt, ki egy felesleges beszédet mondott a széllő jobbon. — A másik ellenzék részéről Hegyessy Márton fiatal szélbali az által tünt fel, hogy a qualificatiót és az élethossziglan való választást hangsulyozta s általán az autonomiát a Mocsáry felfogástól egészen eltérő ujabbkori felfogás szerint itéli meg. Tehát már a szélső bal sem maradhat szüz negyvenhetes. — Még Helffy Ignácz is pattogott s érdemeket szerzett magának Tisza Kálmán körül az által, hogy egy borsos feleletre provocálta a miniszterelnököt, melyben aztán nemcsak Helfi Ignácz kapott ki, de a főváros is, mely most épen nem nagy kegyben áll a kormánynál. — A ház zajos helyeslésel kisérte a kormányelnök előadását.

— **A magyar** vasutépités ügye 1875-ben. A magyar királyi vasutépitészeti főfelügyelőség összeállitotta az adatokat az 1875-ben épités és tervezés alatt volt vasutak körül történt mozzanatokról s ebből kiemeljük a következőket. Engedélyezett vasut, mely a mult évben kiépittetett, vagy melyeknek épitése megkezdetett, van összesen négy: a győr-sopron-nagysurány-nyitrai vasutak. Épitési engedély ki van adva két vonalra, az arad-körösvölgyi, és egy keskenyvágányu vnnalra, Uj-Gradiskától Maskovácig. Ezeken kivül ki fog adatni legközelebb az egy Pozsegamegyében Regolitól a Száváig vezetendő keskenyvágányu vasutra. A győr-sopron-ebenfurti vasut győr-soproni része a törvény értelmében 1875. október 15-re lett volna megnyitandó. A pálya azonban ekkorra nem készülhetett el, ugy, hogy csak f. év január 2-án nyittatott meg. A győr-soproni pályarész hossza $11_{,2}$ mértföld, mely a győri cs. kir. osztrák államvasuti és a soproni déli vasuti indóházakhoz vezető összekötő vágányokkal $11._{4}$ mfldre rug. A temesvár-orsovai vasut általános tervei 1875, május havában jóváhagyattak. A pálya hossza (Temesvár, Rékas, Lugos, Karansebes, Teregova és Mehadia érintésével) $194._{25}$ kilometer ($25._{61}$ mfd.) A vonal épitése a Teregova melletti vizválasztó alagúton julius elején; a temesvár-lugosi vonalrészen pedig az év utolján tényleg meg is kezdettek. A vonalrészek hossza, melyeken a közigazgatási bejárás eddig megtartatott, 104 kilometer ($13._{71}$ mfd.

Törvényjavaslat

a birtok-szabályozás, tagositás és mezei utak szabályozása körül követendő eljárás iránt, az erdélyi részek összes és a körösbányai törvényszéki kerület területére nézve.

(Vége.)

XV. Szakasz.

A költségekről.

99. §. A még végrehajtandó tagositások és birtok-szabályozások költségei, miután statistikailag megállapittatott, hogy mennyi kataszteri hold vonandó e törvény eljárása alá, a nem tagositott, illetőleg nem szabályozott kataszteri holdak szerint költségelőlegül 1 frt 50 krban határoztatnak meg, a mit a birtokosok közösen hordoznak, egy bizonyos kulcs szerint.

A birtokra eső költség-összeg 15 egymásután következő évre osztatik be. A szak-biztos és mérnök, ezen kivül, kipuhatolja az egy község szabályozására eső össz-költség alapján, hogy mindenik mivelési nem és osztály egy holdjára menynyi költség esik, mivel a nagy birtok- és erdő-területek fölvétele és kiszakitása nem okoz annyi költséget, mint a sok és kicsiny parczella felvétele.

A [illegible] a birtok-szabályozási hivatalhoz, illetőleg főtörvényszékhez fellebbezhetnek.

100. §. Azon birtokosok, kiknek földbirtokuk egy holdnál többet nem tesz, a mértani felvétel költségeihez nem járulnak s helyettük a község összes birtokosai hordozzák a felvételek költségeit.

101. §. Az egyes birtok-szabályozási hivatalok könyvvezetői kötelesek a birtokjegyzékek megkészülte és a felszólamlások befejezte után, megállapitani, hogy az egyes birtokosok a 100. §. szerinti s a nem többel, mint 1 holddal birók helyett fizetendő költségek leütése után, 15 év alatt, illetőleg évenként és havonként menynyit tartoznak fizetni, miről kimutatást küldenek meg az illetékes kir. adóhivatalnak.

A „KELET“ TÁRCZÁJA.

Herè Paulina.

Regény levelekben.

Irta:

CHERBULIEZ VICTOR.

Harmadik levél.

Saint-Cerques, jul. 3-ik.

(Folytatás.)

Bánova menjenek, magokkal kell vinniök gépezetőket, azt felállitaniok, igazgatniok, magukat egyensulyban tartaniok, azért olyan merev, hajtságtalan valamennyi. A kinek ily vesszőpapája van, az mind szomoru alak. S mi a legnagyobb baj, néha még az is megtörténik, hogy egy-egy el is nyeli a vesszőt. Nzze például azt a szegény Amáliát! Nyakát sem birja már forgatni; nehéz állapot.

— Lirom-lárom, szólt Dávid, egy pohár jülepet helyezve vendége elé.

Nagyjól ismerem Genfet, e kedves, szép kis várost s nem vonakodnám ott lakni. Kegyed soha sem olvasta a vereshaju szolgáló történetét?

— Jól van jól, válaszolt Simpson asszony. Nem érti ön, hogy boszus vagyok.

— Az ember kineveti az effélét asszonyom, de nem boszankodik érte.

— Könnyü beszélni önnek bölcsész uram. Az ember eltüri békén a mások baját, de csak támadnák meg önt, tudom épen ugy felindulna rajta, mint bárki más; s ha legkisebb roszat mondanék az ön szellős hajlékáról, isten tudja, hogyan bánnék el velem. Hanem ettől ne féljen, mert igen tetszik itt nekem minden. E veranda nagyon kedves, jülepje nagyon jó s az Alpok ma gyönyörüek . . . A propos Roger ur, ön ismeri fivéremet, mondjon valamit róla.

Én elbeszéltem, hogyan ismerkedtem meg vele. Ő imádja fivérét. Mikor mondtam, hogy mennyire megtetszett nekem Bird ur, szemei csillogtak s hévvel szoritotta meg kezemet.

— Reám nézve, szólt, az a próbaköve megitélni valakinek jellemét, hogy minő véleménynyel van fivéremről. Aztán elmondta, hogy Bird ur szenvedélylyel viseltetik a régi könyvek s mindennemü ódonságok iránt s e kedvencz tárgyai kikutatásáért indult el most is vadászatra s teszi körutját a burgundi grófságban.

— De nem csak ez egyedüli foglalkozása, folytatá Simpson asszony. Fivérem rendesen egy csapásra két legyet szokott ütni. Szerinte sok oly ember van a világon, ki csak azért él semmittevéshen, mert nem tudja, hogy mire lenne képes; léteznek oly elszunnyadt vagy álmos szellemek, melyeket csak fel kell ébreszteni, hogy életrevalókká váljanek s fivérem meg van győződve, hogy ezeket lelki zsibbadtságokból kiragadni elég néha a legcsekélyebb futólagos körülmény, egy előre nem látott találkozás, egy jó tanács, egy biztatás, egy pár halkan kiejtett szó, egy ama futó pillantások közül, melyeket ő a sziv hirnökének nevez. Azt mondja, önmagán tette e tapasztalatokat.

— E szerint körutjaiban egyaránt foglalkoztk régi vas és rézdarabok és ódon könyvek összeszerzésével s az aluszékony lelkek felélesztésével.

— S ez okon hordja magával furulyáját is. Az ébresztőt fúja vele.

— Oh! válaszolt Simpson asszony, nem csak abból áll az, hogy legyen valakinek furulyája; tudni kell rajta ugy játszani, miként fivérem teszi. Ő egészen elbűvöli hallgatóit s zenéje nem egy lelki beteget gyógyitott ki már. De be kell vallanom azt is önnek, hogy némely emberek valóságos gazembernek tartják fivéremet. Bármily jó keresztyén legyen különben, vannak benne apró eretnekségi hajlamok, mik hitetlenség szinét viselik; igy például nem hiszi a poklot; azt állitja, hogy a jó isten imádásra méltó s csak jót adhat. Gyakran beszélt nekem egy öreg asszony esetéről, kit megégettek csupán azért, mert kis lakó városában az utczán járva-kelve, egy táblát hordott maga előtt, melyre nagy betükkel az volt irva: Jó az isten! . . . Édes istenem, kiáltott fel ilyenkor, szerettem volna vele halni én is . . . Szerencsére a jó isten minket egy jobb században teremtett; most beéri azzal, hogy keresztül nézik s ezért is megvigasztalja furulyája.

— S ebben áll a valódi bölcseség! szólt Dávid mester. Játszék kegyed is asszonyom a furulyán s ne boszankodjék soha.

— De én fogok boszankodni, nekem ez válik egészségemre.

A ház, melyben szállva vagyok messze áll attól, hogy diszes palota legyen. Szobái szűkek, mint a zárdai czellák s a válasz-falak papir vékonyságuak. Háziasszonyunk nem igen győzi eléggé ajánlani lakóinak, midőn jó éjt kivánt nekik, hogy őrizkedjenek szomszédaik füleitől s beszéljenek halkan. Tegnap este azon két ifjoncz, kit az étkezésnél láttam volt, nem igen tartózkodott közelemtől. Az épület egyik szegletszobájában vannak száilva, mely épen szomszédos az enyimmel. Valóban Felix, már nincs többé gyermek kedély az életben. Hallottam, midőn az egyik igy szólt társához:

— Emile, már két éve, mióta nem láttam őt; olyan szép lett, hogy szeretném elnyelni. Bolondulok utána barátom, egészen elvette az eszemet. Hallottam, hogy holnap a szép fenyők felé veszik útjokat mindhárman; de ő hamarább elindult, mert le akarja rajzolni a nagy gogant-t.

Legalább igy határozták el ma vacsoránál a dolgot . . . Hát ha meglepnők őt a szikla hajlásnál? Én azt hiszem, hogy ez az imádandó kis Paulin, egy kitanult kaczér s hogy mikor nincs vele morgó kisérőnéje, nincs más gondja, mint kedvére mulatni. Hallottuk már hirét, tudjuk mit ér s azon iskolában, melyben ő nevekedett, tudom meg nem tanulta a kegyetlen pásztornők szerepét adni.

— Én Alfred, részemről azt hiszem, hogy ő inkább szenvedélyes, mint kaczérnő, hanem azért meg lehet kisérteni a kalandot. Csak hogy . . .

— Pszt! vágott szavába a másik; igen hangosan beszélsz . . .

Erre suttogni kezdett s többet nem hallottam.

Első gandolatom az volt, hogy átmenjek hozzájok s meghúzzam jól e két iskolás fiu füleit; a második, hogy elővigyázatra intsem Simpson asszonyt. Szerencsére jobban meggondoltam a dolgot s szépen lefeküdtem; de merjem-e bevallani neked, hogy egész éjjel nem birtam lehunyni szemeimet? Kérdeztem magamban . . .

De látom, mint vonogatod megvetően válladat s valóban igazad is van, ha ezt teszed. Kora reggel felkeltem s kimenve a háztól, tudakozódtam, merre visz az út a nagy gogant-felé. E néven neveznek egy a többitől egészen elkülönitve álló óriási vén fényőt, melynek megfeketedett, időrongálta koronája az egekig látszék felnyulni s viszontagságot s éveket látott törzse, daczolni vészszel, zivatarral s melynek roppant hosszan előnyuló ágai egészen be vannak hálózva a lichen lecsüngő indáitól, melynek leveleit, mint ezüstös fürtöket lebegtet a szél körülte. Az erdők titkainak hallgatag néma tanuja, mennyit beszélhetne ő azokról! mert gula alakban egymást követő tüskékkel megrakott ágai paizsul s egyszersmind menhelyül szolgálnak a vadaknak. A ragadozó madár szeret tetejében megpihenni, a róka lábánál huzódik meg. Egymáshoz tapadó ágai között néha egy leskődő hiuz szeme csillog s gyakran a félénk, békés állatoknak is nyujt hajlékot, melyek futva a vész elől, az erdő ez ős királyának védő karjai alá sietnek, az igaztalan üldözéstől szabadulandók. A nagy gogant alá érve, kezdtem számitani, tervelni; tán soha enynyire nem törtem még eszemet valamin.

(Folyt. köv.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

102. §. Ez összegeket azok, kik 100 frt adóval többet fizetnek, a kir. adóhivatalnál — a többiek a községi adó-szedőnél róvják le, ez utóbbiak az adóhivatalhoz szolgáltatván be. A sz. kir. városokban a városi adóhivatal szedi be ez összegeket s átszolgáltatják a kir. adóhivatalnak.

Ez összegek alkotják az általános birtokszabályozási alapot.

Ennek bevételeit és kiadásait az egyes birtok-szabályozási hivatalok könyvvezetői könyvelik el s csak a birtok-szabályozási főtörvényszék, vagy a birtok-szabályozási hivatalok elnökei által utalványozott és a könyvvezetők által liquidált összegek fizettetnek ki belőle.

103. §. Valamennyi adó-hivatal ez alapra tett bevételei a dévai, nagy-enyedi, nagy-szebeni, brassói, sepsi-szent-györgyi, udvarhelyi, marosvásárhelyi, kolozsvári, dézsi és beszterczei adóhivatalokhoz tétetnek át, ezeknél vétetnek számadásba, ezek által történnek a kifizetések.

104. §. Minden olyan község vagy egyes számára, ki 100 frt adónál többet fizet, egy külön lap nyittatik s mind a községnek, mind az egyeseknek terhére iratik az egész rájok eső összeg, valamint a befizetett összegek is nevökre könyveltetnek el.

Az illető községekre történt kiadások sorszerint könyvezetésileg előjegyeztetnek, hogy a bevégzett tagositás vagy birtokszabályozás után az össz-elszámolás megejthető legyen.

105. §. Mihelyt a tagositás egy községben be van fejezve; az okozott költségek összlegesen egybeállittatnak s a 99. §-ben előadott módon valamennyi birtokosra kiosztatnak; a már történt befizetések jóba vétetnek s kiszámittatik, hogy még mennyi fizetendő. E hátrálék összeg a még hátralevő évekre beosztatik s egyenlő havi részletekben szedetik be, azonban egyszerre is lefizethető.

106. §. A szegény kis-birtokosok részére felvett képviselőket (31. §.) a birtok-szabályozási alap dijazza.

107. §. Az ismeretlen tartózkodásuak által fizetendő járulékok iránt a birtokszabályozási hivatal intézkedik, s ha az illető csak 1 holddal, vagy kevesebbel bir: a költség valamennyi birtokos közt osztatik föl. Ha azonban nem tartozik a távollevő e kategoriába: birtoka számára gondnok neveztetik, ki fekvőségeit haszonbérbe adja s a tagositási költségeket fedezi. A kötelességnél levők számára a birtok-szabályozási alapból fizetendő képviselő neveztetik ki, ha 1 holddal vagy kevesebbel birnak; ha pedig többel: a rájok eső költségeket az fizeti, ki vagyonuk kezelésével meg van bizva. A gondnokság alatt állók iránt a gondnoksági hatóság intézkedik.

108. §. A napi dijak, úti költségek stb. kifizetéséből származó kiadások a birtok-szabályozási alapból fedeztetnek s a végelszámolásnál az egy községbeli birtokosokra osztatnak szét. (99. 105. §§.)

109. §. A tagositás a birtok-szabályozás által előidézett közös munkálatokat vagy uj utak épitését a község végzi s a költségek az egyes birtokosokra szétosztatván: azok vagy pénzben, vagy természetben hordozhatók. Az ily költségekre nézve azonban előre pontos előirányzat készitendő s a birtok-szabályozási szak-biztos ez előirányzatot megbirálja.

A tenyeres vagy igás napszám dija mindig a helyi viszonyok szerint számitandó föl s a munka lehetőleg határozott tételek szerint vállalkozónak adandó ki.

110. §. A méréseknél használt segéd-munkások napidijai szintén a helyi körülmények szerint számitandók, ha pedig tartalékosok alkalmaztatnak: a napidij iránt a hadkiegészitési parancsnoksággal kötendő egyezség. A dijakat a működő mérnök hetenként fizeti ki az 56. §. szerinti igazolás után.

111. §. Azokat a költségeket, melyek az elutasitott felosztási tervek, el nem fogadott kifogások, a tárgyalásoknál való meg nem jelenés, vagy más mulasztás nyomán támadtak, a birtok-szabályozási hivatal határozata szerint annak terhére kell irni, ki a tervet beadta, a kifogást tette, a tárgyalást meghiusitotta vagy a költséget más mulasztás által előidézte.

Az igy kirótt pénzt, a hivatal határozatának jogérvényre emelkedése után, végrehajtási uton legközelebbi járásbirósági végrehajtó szedi fel.

Az ily határozat ellen csak egy fellebbezés lehet a birtok-szabályozási főtörvényszékhez.

112. §. A tagositási, illetőleg birtok-szabályozási hátrálékos rovatokat szintén végrehajtási uton, az illetékes adó-hivatal szedi be.

113. §. A mily mértékben a tagositások és birtok-szabályozások előbbre haladnak, a feleslegessé vált birtok-szabályozási hivatalok feloszlattatnak, a feloszlatott hivatalok szakbiztosai, mérnökei és földbecslői pedig a megmaradt hivatalokhoz osztatnak be.

A feloszlatott hivatalok iratai azon kir. törvényszéknek adatnak át, melynek területén a hivatal feküdt.

114. §. Minden az e törvényben megjelölt ügyletre vonatkozó beadvány, kérés, irat és egyezség; minden ügyirat, végzés, itélet stb. minden meghatalmazás, másolat stb. valamint minden a birtok-szabályozási eljáráshoz szükséges telekkönyvi átirás illeték-, dij-, portó- és bélyegmentes.

E fölmentés tartama három évre terjed, ellenben azok a birtokosok, illetőleg községek, melyek a határidő alatt a tagositásért vagy birtok-szabályozásért nem folyamodtak, azután minden illetéket, dijat stb. magok hordoznak: — mi végből jövőre minden birtok-szabályozási ügy-irathoz melléklendő azon birtokosok, illetőleg községek jegyzéke, melynek erején kérték a birtok-szabályozást; e határozmány azon városokra, mező-városokra és községekre is állván, a melyekben nincsenek tulajdonképeni urbéri ügyek elintézendők.

115. §. E törvény. kihirdetése napján, illetőleg a birtok-szabályozási hivatalok felállításával lép érvénybe.

116. §. E törvény végrehajtása a bel-, pénz-, igazság- és földmivelésügyi miniszterekre bizatik.

Néhány szó

az erdélyi második nőtanitó képzőintézet tárgyában.

A „Székely Tanügy“ folyó évi I-ső számában s a „Kelet“ legutóbbi számaiban egy czikk nagy ügybuzgalommal foglalkozván az erdélyrészi leendő második tanitónő képzőintézet hová helyezésének kérdésével, a mig egyfelől Téglás Gábor urnak a „Magyar Tanügy“ mult évi X. füzetében e tárgyról nagy tapasztaltság- és elfogulatlan itélettel irt és Brassó mellett meleg hangon szóló nézeteinek értékét igyekszik gyöngiteni, addig az elvi küzdelem remélt győzelmeért, Málik ur, mint a kérdéses czikk irója Brassóról és a brassói magyarságról oly állitásokat koczkázat, melyek a tényleges téves ismeretéből származhatnak s melyeket a magok értékére szállitani kötelességünknek ismerjük.

A nőképzés elvi kérdéseibe, mint laikusok, nem vagyunk hivatva beleszólni, de a mennyiben egy erkölcs-paedagogiai intézet egyszersmind társadalmi intézmény, jogositva érezzük magunkat kimondani, hogy Téglás ur szavai szerint egy nőképző intézet elhelyezésére „ajánlja Brassót nyelv és társadalmi viszonya, mert leendő nevelőink utján kiszámithatlan áldás terjedne át vidékeinkre, már csak a testvéri kapocs gondosabb ápolása s a társ-nemzetek nyelvének megismerése utján is.“

Nekünk pedignak magyarok s itt különösen hazánk keleti részében, mentől szélesebb körben terjed államiságunk ereje, annál nagyobb mértékben áll érdekünkben azon nemzetiségeknek nyelvét birnunk, melyek között azon tért elfoglalni, melyre alkotmányos államunkban hivatva vagyunk, kötelességünk. S ha feltétlenül nem várhatjuk is ezen magasabb állami czél elérését egy nőképző intézettől, annyit mindenesetre elvárhatunk egy, az állam nevében és annak pénztárából felállitandó intézettől, hogy az hivatásához képest, mentől szélesebb körben szolgálja a hazai közmivelődés által az állam czéljait. S ezen irányban azt hisszük, hogy egy különleges érdeknek, minő a székelységé, az állam czéljai előtt nemcsak, hogy meg kell hajolnia, hanem épen kötelességük saját közmivelődésük által ott mozditni elő a haza érdekeit, a hol életrevalóságuknak jeleit, a haza érdekében nyilvánithatják.

De eltekintve kérdéses ügynek elvi részétől, melyet bővebben kifejteni és részletezni, hisszük, hogy mások elvégeznek, csak azon észrevételeinket tesszük meg, melyeket szükségessé tett Málik ur a végett, hogy Brassóról szóló ismeretei tisztábbak legyenek s hogy tulbuzgalmával jövőre ne álljon szolgálatában, legalább önkénytelenül mint jelenben, annak az elemnek, melynek szolgálatában véli lenni ő Brassót kezdettől fogva s mely városnak jelenlegi álláspontja élő argumentum arra — szerinte — hogy az erdélyrészi második nőtanitó képzőintézetnek itt sem népszerüsége, sem jövője nincs biztositva.

Ha Málik ur, könyveiből évekkel ezelőtt megtanulta azon tant, melylyel most birói szerepet óhajtana játszani Brassó sorsa felett, talán akkor inkább beszélhetett volna oly irányban; de ma már az iskolában szerzett ismereteivel tévútra vezetni másokat is, haszontalan munka.

Ha Brassó régebben egy elem szolgálatában állott is, ma azon különleges elem oly alakban, mint a többieknek, Málik ur szerint mindez idéig képzelt ura, nem létezik többé; hanem társnemzetiségeivel együtt tisztelettel kell hogy azon elemnek álljon szolgálatában, a melynek neve alkotmányosság.

Ma Brassóban a társnemzetiségek között úri és szolgai viszonyt csak régi könyvekből merithet valaki: de meglevő társadalmi viszonyaink ismereteiből arról kell meggyőződnie, hogy alig ha van hazánkban nagyobb szabásu város, melyben a szó legnemesebb értelmében vett demokratismusnak szebb jeleit találhatnók, mint épen Brassóban.

Brassó magyarsága hazája alkotmányán kivül nem áll semmi szolgai viszonyban, hanem szabad az; s a miért nem ugy használja szabadságát, hogy jóravaló embertársait leüsse, szabadságérzetével mégis meg tudta magát védni a megpróbáltatás napjaiban is, hogy nemes küzdelme után ellenfeleitől respectáltassék.

Hogy „Brassó átka volt a magyar szellemnek mindig“, annyiban lehet igaz, hogy a különben jó akaratu és a társnemzetiségekkel hasonló nagy számu magyar elem nem tehette, amazokkal folytatott küzdelme miatt hazájának, azon szolgálatot, melyet itt a keleti végponton védbástya gyanánt tőle várhattunk volna; de hogy a magyar szellemre egyetemleges átkos befolyással lett volna, megvalljuk őszintén, hogy ekkora erejét sem nem ismertük, sem nem ismerjük. Ezt eléggé bizonyitja azon tény, hogy a Brassó vidékével szomszédos megyék lakóira sem nyelvükből, sem szellemükből egy parányi sem ragadott rájok. S hogy „megölő fészke volt a székely közmivelődésnek,“ ezen állitás nagy tájékozatlanságra mutat, ha ismerjük azon positiv tényeket, melyek megmásithatlan igazsággal mutatják, hogy mind mai napig nincsen a háromszéki székelység között olyan iparos vagy kereskedő, ki iparágát vagy üzleti foglalkozásait ne itt tanulta volna.

Ha az ipart és kereskedelmet találja Málik ur a székely közmivelődés megölőjének, akkor elhisszük állitását azon feltevés mellett, hogy azt azon, különben egy irányban igen helyesen gondolkozó derék székelyek kedvéért teszi, kik földjük határkövén tul szolgálni hazájukat bűnnek tartják. Bárha mentől többen s mentől gyakrabban látogatták volna a derék székelyek e megölő fészket, mert akkor a székely közmivelődésért nem volna Málik urnak

Hogy „félelmes hely még eddig nőinkre nézve Brassó s épen ezért szót emelni mellette nemcsak nem lehet, de nem is szabad“ a mily erős véd Brassóval szemben, épen oly lealacsonyitó itélet azon nőinkre nézve, kikre — egy humanus intézetről lévén szó — vonatkozhatik e merész állitás; mert azon tény, melyből következtetést von Málik ur: a „a háromszéki leányok elszomoritó jelenete“ nem jogosithat föl senkit oly általánosságban szórni a vádat. S ismerve, legtisztább meggyőződésünk szerint, e vád értéktelen voltát, ugy vesszük tőle, mint tulbuzgalmának kifolyását és saját erkölcsi érzetére bizzuk, állitása értékének latolgatását.

„Brassó nem kultur város és helyzeténél, vasuti összeköttetésénél fogva nem is lehet más, mint a kereskedelemnek, a keleti és hazai termesztményeknek szállitó városa. A közmivelődési tényezők között ez is, mint Brassó ellen szóló argumentum hozatik fel. Hogy azonban a kereskedelem a közmivelődésnek mijét képezi, feleslegesnek találjuk annak fejtegetésével tért foglalni, hanem a ki azt nem tudja, ajánljuk, tanulja meg.

Azt mondja Málik ur tovább, hogy „Brassó ipara nagyon kevés; egyetlen posztógyára méltó a figyelemre.“ Igaz ugyan, hogy Brassóban nem gyártanak sem brüsselihez hasonló csipkéket, sem velin papirt, sem valami finom franczia izlésü selymeket; de ennek is meg van a maga igen természetes oka, mely abban áll, hogy Brassó iparával oda gravitál, hol hivatva van tért foglalni: kelet felé. És határszéli fekvésénél, leendő vasuti összeköttetésénél fogva, leghelyesebben csak is ily irány felé törekedhetik, ugy iparával, mint kereskedelmével.

Ebben az irányban van hivatva a derék székelység iparágainak, kereskedelmének biztos piaczot szerezni. S ezen irányhoz bármi eszközök által közelebb jutni, épen a székelységnek áll első sorban érdekében.

Ezért üdvözöljük mi örömmel Téglás tanár urnak fennjelzett talpraesett jóakaratu czikkét; mert csak a közmivelődés lehet az, mely közelebb vezet azon czélhoz, mely felé haladni, még a természet által is kijelöltetett az ut.

S épen azért, mert Brassóban a közmivelődés tovább fejtésére oly nélkülözhetlenül megkivántató alapfeltételek: ipar és kiválóan kereskedelem megvannak, a magas kormánynak támogatását egy nőképzőintézet felállitása által hisszük és reméljük annyival inkább, mert a derék székelyfajnak érdekeit egy ilynemű humanus intézet csak Brassóból szolgálhatja a hazára is többszörösen visszaháromló haszonnal.*)

Brassó, 1876. január 8.

A brassói magyar polgári kör.

A budapesti műcsarnok.

A napi események zajától nem érintve, csendben, de szakadatlanul folyt a munka a mult nyáron át késő őszig a műcsarnokon, azon a kis palotán, mely a czéljához méltó diszben emelkedik a sugáruton s mire elkészül, nemcsak a legszebb boulevardunknak, hanem az egész fővárosnak egyik ékessége, disze leend. Az állványok leple mögött erélyesen kidomborodó oszlopokra támaszkodik a diszcsarnok boltozata s pillérről pillére hajlanak át a félkörlaku széles ablakok merész ivei. — A terméskőből rakott homlokzat tavaszszal teljesen elkészül: ugyan akkorra marad még a termek belső felszerelése, de már ma is tető alatt áll az egész épület, s mint halljuk, a jövő év elején már megnyilik a magyar müvészek háza, melyhez, mint koronázási dombhoz egy marok földet, ugy átvitt értelemben az ország minden része s a nemzet minden rétege szolgáltatott egy-egy épitőkövet. — Szomoru éveknek fényes és derült emlékét fogja képezni ez a műcsarnok, mert vigasztalólag fogja eszébe juttatni mindnyájunknak, hogy az ország áldozatkészsége valóban közhasznu, nemzeti czélokkal szemben, a legsulyosabb közviszonyok nyomása alatt sem szokott kiapadni.

Erről fényes tanuságot tesz az a körülmény, hogy a műcsarnok javára a telek árán kivül már 200,000 forintot meghaladó tőke van beszerezve.

Szép eredmény, de a mü teljes befejezésére még mintegy 60.000 frtnyi összeg szükségeltetik.

A biztató előzmények után nem kételkedünk benne, hogy ez az összeg is megkerül, és pedig a nyilvános adakozások folytatása utján. — Ez irányban tett nagy fontosságu és sikert igérő lépésekről van tudomásunk.

A műcsarnok épitésére alakult országos bizottság ugyanis közelebb Mailáth György elnök, Haynald Lajos kalocsai érsek, báró Nopcsa Ferencz a királyasszony főudvarmestere; továbbá Jókai Mór, Pulszky Berencz, báró Podmanitzky Frigyes, Ráth György, Than Mór s Várady Gábor bizottsági tagok aláirásával tehetősebb városi törvényhatóságainkat egyenkint felhivta a műcsarnok épitésének befejezésére szolgálandó alapitványok tételére. — Az országos bizottság e felhivás közzététele által kétségenkivül azon egyszerü szempontból indult ki, hogy miután egyes hazafiak a szóban forgó czélra már jelentékeny adakozásokat tettek, az ország polgárainak nagyrésze pedig, a jelen sulyos viszonyok között, egyenkint nagyobb erőfeszitésre, áldozatra nem képesek, most már a vagyonosabb testületeken van a sor s főleg ezeknek válik feladatává, a közművelődési czéloknak erélyesebb felkarolása, különösen pedig a hazai müvészet támogatása körül, mely téren még eddig keveset áldoztak s mely érdekek mégis az országszerte megindult iparos mozgalommal tagadhatlanul benső kapcsolatban állanak.

Mert világosan áll előttünk az, hogy ha a városi testületek áldozatkész hozzájárulása mellett, sikerülni fogna a műcsarnok épületét tehermentesen, az az oly módon létesiteni, hogy az országos képzőművészeti társaság mint kedvezményezője és hivatott ápolója a műcsarnokban megtestesitett közczéloknak, nem lesz kénytelen hosszu éveken át saját és a műcsarnok jövedelmét az épitkezésre fölvett terhek törlesztésére forditani: akkor azonnal megindulhat az az áldásos tevékenység, melyet ezen országos vállalat létrejöttétől méltán elvárhatunk s nem csak az ipar-muzeum gyüjteményei lesznek ez uj falak között hozzáférhetőleg és diszesen elhelyezve és iparmüvészeti tanfolyammal kapcsolatba hozhatók, hanem az eddig rendelkezésre állott járulékkal együtt évenkint legalább 15.000 forint lesz az alapitók között kisorsolandó müvek vásárlására forditandó.

Szóval, azon előnyök, melyeket azáltal kivánunk biztositani, hogy az iparmuzeummal kapcsolatos műcsarnok fölépitése utján, azonnal müvészet és a hazai magasabb műipar kifejlesztésére biztos alapot teremtünk: a vidéki városi területek élénk részvéte folytán, azonnal érvényesiteni befolyását nemcsak a főváros, hanem a vidéki polgárság érdekeire is; s tekintve azon körülményt, hogy a műcsarnok épitési vállalkozókkal a végleszámolás csak 1878-ban történik, az alapitványok tételére felkért városok 3 évre oszthatnák fel az elvállalandó terheket s ez esetben az áldozat mérve is alább száll az elérendő czélok nagyságával szemben.

Ily közel álván a kitüzött czél előtt, melegen kell ohajtanunk, hogy az országos műcsarnoki bizottság köztiszteletben álló tagjai által meginditott befejező lépéseket a lehető legteljesebb siker koronázza.

---

*) A t. olvasó közönség figyelmét nem akarván az uttal egészen kimeriteni, ez ügyre egy közelebbi alkalommal a tekint. szerkesztőség engedelmével még vissza térünk. A b. m kör... (Örömmel vesszük.

A szerk.)

Zöldi Miklós

temetése.

Arad jan. 10.

Azon hirt, melyet a lapok minapában örömmel közöltek, hogy Zöldi Miklós, a magyar szinészet egyik kitünő régi bajnoka, daczára sulyos szenvedéseinek, hál' istennek még él, fájdalom a végzet szomoru megczáfolta mert Zöldi Miklós csakugyan itt hagyta a földet, melyen oly sokat küzdött.

Az aradi közönség, méltányolva a müvész érdemeit, daczára a csorgó hidegnek, már (1876 január 9-én) háromórakor nagy néptömeg foglalta el a főtér azon részét, hol a boldogult lakott, megjelentek rendre a testületek, a szintársulat összes férfi és női személyzete, a zenekar, az aradi honvéd-egylet, a szinügyi bizottság, a városi hatóság, az első temetkezési egylet halálfej érmekkel feldiszitve s csak hamar a tágas udvar megtelt legválogatottabb közönséggel, hol nagy számban megjelentek Arad urhölgyei is, a rokonok, az utolsó kegyeletet. 4½ órakor díjes segédlettel megérkezvén a minorita papsá a temetkezési egylet diszruhába öltözött tagjai kihozták az udvarra a koporsót, rajta négy koszoruval, egyik az aradi, egyik a debreczeni szintársulattól, a 3-ik az aradi honvédegylettől, középen egy 48-iki honvéd tiszti csákós kard kereszt-be téve.

Beszentelés után a szintársulat összes férfi kara zene kisérettel énekelt Wébernek egy felséges halotti énekét, végül Mándoki Béla szinigazgató a következő beszédet tartotta:

„Mélyen tisztelt halotti gyülekezet, n. é. résztvevő közönség, szeretett pályatársaim!!!

Szomoru nap viradt ránk, bánat, fájdalom- és keservvel teljes! Azég villáma sujtja Tháliánkat! . . . rohanó sebességgel ragadja el egymás után e görönyös pálya hü és kiváló harczosait! . . .

A magyar szinészet jelesei szemelte ki a halál s irigy kezével egymután aratja az örök enyészetnek! . . .

Mint fellegtelen nyári eve a csillaghullás, oly gyakori most egy-egy tüzoszlop lehunyta, mely eddig vezérlő csillagul tündökölt a borus éjben . . .

Összezúzott kebellel, reszegő könnyekkel szemünkben, mély bánattal szivünkben, álljuk körül a sötét koporsót, mely fedhetetlen barátunk s kedves pályatársunk: Zöldi Miklósnak kiszenvedett porait fedi! . . .

Hol vegyek szavakat leirni, veszteségünket, melyben nem csak mi, nem csak Arad müpártoló közönsége, melynek évek hosszu során át bálványozott kegyencz volt, hanem az egész ország, hol magyar igehangzik, osztozik . . . !

Budapest, Arad, Debreczen, Nagyvárad, Kassa, Kolozsvár nagy közönségének szeretett s kegyelt szinművésze nincs többé . . . letarolva férfi korának legszebb szakában, megtörve müvészete delén s néhány perczmulva már átadandó az örök enyészetnek . . . ! ?

Korán távoztál szeretett pályatárs! Korán mondtál istenhozzádot leend bálványa oltárának, a müvészetnek, melyek te felkent dicsőült papja valál!

Bánk-Bán Peturbánja, „Zsiga czigány“ „Rizor gróf“ „Vén bakancsos „Viola Petije“ „Csikós“ stb. jeles alakjai elvesztek benned teremtő atyjukat, s mint árvá könnyezve panaszolják veszteségüket a müvészet nemtőjének ! ! . . .

De itt nem csak min kiváló szinművészt, hanem mint 1848/49-ki hős honvédet is siratunk; e nemes város fal közt tetted le a dicsők fegyverét, e város fal közt tetted le életed terhét . . . megunva törekvő szellemed e földi lét kinjait lerázva a porhatag hüvelyt, a szellemek hazájába ávozál!

És most hozzád fordul szerető hitves! lelj vigaszt azon részvétben, melylyel az elhunyt iránt nemcsak tisztelői, barátai, pályatársai, hanem Arad város nagy közönsége viseltetik.

Isten veled szeretett pályatárs, feledhetetlen jó barát! legyen a hant könnyü feleted, mely poraidat fedi; sirodárván nem marad, mert a baráti szeretet, egy lelkes közönség részvéte őrködik felette . . . Isten veled!! örökre, Isten veled!!!

Ezután óriási néptömeg kisérte a boldogultat a városi temetőbe, nagy mennyiségü fáklya láng közt, szene melle.

Ujévi ajándékok városunkban.

Tekintetes szerkesztő ur!

A szokásos ujévi kérelmek megváltását, tanácsunk a beállott 1876-dik évre is elintézvén, van szerencsém a tekintetes szerkesztő ur szivessége által a nagyérdemü városi közönségnek az elrendelt gyüjtés eredményét a következőkben becses tudomására adni.

Adakoztak: m. kir. pénzügyigazgatóság 13. frt 10 krral, m. kir. igazságigazgatóság 5 frt 40 kr, m. kir. bányaigazgatóság 5 frt 90 kr, m kir. illetékszabási hivatal 3 frt 50 kr, m. kir. fővám-és adóhivatal 2 frt, m. kir. mérnöki hivatal 2 frt 50 kr, m. kir. távirdai

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

hivatal 10 frt. m. kir. törvényszék és telekkönyvi hivatal 10 frt. 50 kr, Ns. Kolozsmegye tisztsége 8 frt 20 kr, m. kir. postahivatal 5 frt, m. kir. egyetem 39 frt 90 kr, m. kir. dohány-gyár 4 frt 70 kr, cs. és kir. állomásparancsnokság 6. frt 50 kr, m. kir. honvédparancsnokság 9 frt 10 kr, cs. és kir. csendőrparancsnokság 1 frt, cs. és kir. élelmezési felügyőség 1 frt.

Város tisztikar 44 frt 45 kr. Kiváltságos kereskő társulat 20 frt. Kisegitő-pénztár 11 frt 50 kr, városi-takarék-pénztár 12 frt. „Viktoria" 0 frt. A magy. áll. biztósitó társaság 10 f.

A „Tisza"-bank 5 frt. A zálogkölcsön és hitelbank igazgatósága 2 frt. Iparos kölcsönpénztár 5 frt. A rom. kath. plébánia 7 frt. A t. t. kegyesrendi atyákháza 5 frt 10 kr. Helvét hitű lelészek és tanárok 8 frt. Az unitáriusok lelkészei s tanárai 5 frt 80 kr. Az ágost. hitv. lelkészek és tanároktól 3 frt 20 kr. A görögegyesült egyház 1 frt. A görög nem egyesült egyház Izraelita hitközség 5 frt. T. Schell Mihályné úrasszony leányiskolája 17 frt 48 kr. — Belirosi kerület közönsége 242 frt 31 kr. Külköz-Külmagyar. ker. közönsége 57 frt 10 kr. Kőnonostor-külszén ker. közönsége 47 frt 72 kr. Kétvizközi ker. közönsége 17 frt 30 kr. Hidvei ker. közönség 29 frt 38 kr. — Utólagosan adott még Mihály László vár. alorvos 2 frt.

Begyült tehát összesen 700 frt 44 kr, mely összeből a nyomtatási és gyüjtési költségek lesztnitása után maradott a szegények számára: **38** frt. **64** kr.

Egyetemsmind elismeréssel közzé tenni kivánom, hogy Rischányi János külközép-külmagyar ker. kapitány és Filippi Gyula kétvizköz kapitány gyüjtésüknek javukra esendett 10%-át, a nemes czél érdekében, nem vették igénybe.

A begyült fentebbi összeg a városi szegények pénzalapjának gyarapitására elhelyeztetvén, ezen lap által elérendő jótékony czél előmozditására forditandó.

A nagyérdemű közönség nemeslelkűségének ezen jobb fényes bizonyitványa által hathatós jelét adta a közügyek iránti páratlan buzgóságának s azon becses támogatásnak, melyben hatóságunkat a szegény-ügy állapotainak javitása körül részesiti: fogadja azért összesen ugy mint egyenként, a szenvedő emberiség nevében fo köszönetemet.

Kolozsvárt, 1876. jan. 10-én.

Simon Elek,
polgármester.

A „KELET" magán-távirata.

Feladatt Budapesten január 15 10. ó. 20. p. d. e
Érkezett, január 15. 11. ó 11 p. d. e.

A képviselőházban tegnap többek közt Vándy Gábor, Péchy Manó, Simonyi Ern beszéltek. A kormány négy tagja 23kán Bécsbe megy.

NAPI HIREK.

Kolozsvár, jan. 15. 1876.

— **Tüzijáték**, katonai és nem katonai zene, szikrázó jég és szikrázó szemek, fáklyák és lámpiuok, rózsás arczok, mulatságos leesések, vidám fölkelések — mindezek egyesitve lesznek a korcsolya-egylet által vasárnap, január 16án megtartandó disz-korcsolyázáson, melyen azoknak, a kik jelen nem lehetnek, őre részvétünket fejezzük ki. Mindenkinek orró érdeklődését ohajtjuk ez érdekes ünnepélyt nézve, csupán az időjárást kérjük, hogy az általános, meleg részvéten ne olvadjon fel nagyon ő is.

— **Kettős ünnepély**. Szabó Lajos tehetséges orvos, a szigorlatokat szép sikerrel letévén, a délben fog ünnepélyesen promveáltatni; délután pedig eljegyzési ünnepélye lesz a bájos asa Mathild kisasszonynyal. Különös játék a szerencsés véletlennek, hogy midőn a fiatal orvos önnállóságot nyert, egyszersmind hűssága által, a szónemesebb értelmében véve elveszti azt. Áldást és boldogságot kivánunk szép trigyre.

— **A korcsolya** egyleti bálra a rendező bizottság bálanyául özv. br. Wesselényi né szül. gr. Mikó Anna ő nagyméltóságát volt szerencsés megnyerni.

— **Az uj mértékek** átszámitása izletes tárcz alakban jelent meg Debrecenben, ifj. Csáthy Károly kiadásában. Készitette Domokos Kálmán. Ára 10 kr.

— **Figyelmeztetjük** a „Magyar Polgár" szerkesztőjét, hogy ne adjon helyet lapjában a szinházra vonatkozó oly hireknek, melyek az igazsággal homlokegyenest ellenkeznek. — Igy Passaira vonatkozólag is jan. 14-én irja, hogy nem irta alá szerződését, részkelődik, külön lepényt kiván sütteti," stb. pedig Kassi már 10-én egészen a régi feltételek mellett megujitotta szerződését. Az ujan szerezett társulat tagjainak névsorát egyébként lapunk jövő számában közöljük.

— **Vidéki szinészet**. Szamosujvárról irják lapunknak: Városunkban pár hetek óta Nagy Mihály vidéki szintársulata működik s a kevés személyzet daczára is kerekded és egybevágó előadásaikkal elismerést érdemeltek ki. Az igazgató nagyobb műélvről gondoskodandó, a budapesti nemzeti szinház első népszinmű énekesét, Tamási József urat megnyerte 4 vendégjátékra; a művész ur megjött s vendégszereplését e hó 6-án meg is kezdette „Parlagi Jancsi" népszinműben; a genre alakok ez utánozhatatlan személyesitője nagy tetszést nyert, igen jól választott szerepével s közönségünk szünni nem akaró tapsokkal kiséré eredeti jóizü játékát és rokonszenves dalait... mellette Láng Irma k. a. (Széppatakiné) és Nagy Póli k. a. (Rózsi), kedves és élénk játékukkal tüntek ki. A vendégművész ur 2-ik fellépte: a „Rokkant huszár" népszinműben volt, melyben Gyuri huszárt kifogyhatatlan jó kedvvel s jelesül játszá; taps és éljenzésben nem volt hiány . . . 3-ik fellépte e hó 9-én a „Csikós"-ban volt, melyben Andrist élethű vonásokkal s nagy eredetiséggel játszá s a sok jó és szép népdalokat kitünően és nagy érzéssel éneklé, ugy, hogy azok közül többet ismételnie kellett s minden dalnak visszhangja a tapsözön és éljen-vihar vala. Láng Irma (Rózsi) kedves jelenség volt s rokonszenves szerepét csinosan adta. Közönség nagy számmal volt. Január 11-én Tamásy ur bucsúfellépte és jutalmára, a közkedvességü „Falu rossza" czimü népszinmü adatott. A művész ur Göndör Sándort személyesité, e valóban egyedül az ő részére irott szerepet, melybe életet öntve, azt ugy játszá és adta elő, hogy vele éreztünk, busultunk s szenvedtünk, dalai a szivből jöttek s szivhez szólottak; a nagyszámu közönség kiléptekor taps és éljen viharral fogadá s egy szép koszoru repült lábaihoz fehér moire szalaggal, melynek egyik végén e szavak állottak: „Tamásy József urnak emlékül" másik végén: „A művész tisztelői. Szamosujvárt, 1876. január 11-én!! . . . A közönség egész lelkesültsége azonban az 1-ső felv. azon jelenetében tört ki, midőn a művész ur, mint Göndör Sándor, hűtlen kedvese ablakára borultan ama kedves dalt éneklé keservesen:

„Ha te elbirsz felejteni,
Istenben sem merek bizni."

Szóval: Tamásy ur remekelt . . . elénk állitva a népélet kőszörületlen gyémántjait, e durva, de becsületes és rokonszenves alakokban; s a távozó művésznek ohajtunk folyton ily szép sikert pályáján, melyre hivatása oly magasra emelé. Lángh Irma k. a. (Boriska), szépen átgondolt játékával emelte az előadás sikerét, Nagy Póli (Tercsi), mint mindig, most is igen kedves volt. Jáni ur (Gonosz Pistát), Lángh ur (Lajost) kielégitőleg személyesiték. Tamásy ur körünkből Kolozsvárra megy át szerepelni s erre mi csak azt mondhatjuk: „szerencsés kolozsváriak!" M. I.

— **A borsai** ref. egyház orgona-alap javára 1876. jan. 29-én zártkörü tánczvigalom rendeztetik. beléptijegy 1 frt. Felülfizetések hálásan fogadtatnak és hirlapilag nyugtáztatnak.

— **Leányok a középtanodában**. Egy gymnasium igazgatóságának azon kérdésére, hogy leányok felvehetők-e a középtanodákba, és ha igen, minő feltételek mellett, az ágrámi tartományi kormány következőleg válaszolt: „Semmi körülmények között sem engedhető meg, hogy a leányok mint rendes hallgatók felvétessenek a gymnasiumokba, magántanulásra a középtanodai tantárgyakból csak akkor bocsáthatók, ha oly előleges képességgel birnak, a minő a gymnasiumi tanulóktól megkivántatik a felvételnél.

— **Élozelő miniszterek**. A bécsi Reichsrath képviselőházának buffetjében Budapestről hazatérve b. Lasser miniszter egy pohár bordeauxi mellett üldögélt. Egyszerre egy kiváncsi képviselő rohanta meg őt: „Nos, kegyelmes uram, mi történt hát Budapesten?" Lasser báró bizalmas félhangon következőleg válaszolt: „Megérkeztünkkor rendkivül hidegen fogadtattunk, azután jól befűtöttek számunkra, de azért sehogy sem tudtunk felmelegedni, mert rendkivül nagy volt a szélhuzam -- a szállodában, a hová beszálltunk." Egy másik miniszter hasonló tudakozásra a következő feleletet adott: „Először magunk sem tudunk semmit, másodszor pedig szoros titoktartást fogadtunk."

— **A magyar** keleti vasut ügye ujabb hirek szerint már a legközelebbi napokban el fog dőlni s a kormány, tekintettel a keleti vasuttársulattal kötendő egyezményre, bécsi tudositások szerint már érintkezésbe lépett a tiszavidéki vasut igazgatóságával az iránt, nem volna-e utóbbi hajlandó a keleti vasut üzletkezelésének átvételére.

— **Sir Anthony Rotschild**, a világhirü bankház londoni főnöke, kinek halálát a napokban jelentettük, egyszersmind Ausztria-Magyarország londoni tiszteletbeli főconsula volt. Ez az állás ugy szólván már örökössé lett a Rotschild családban s most is, hir szerint báró Rotschild Lyonel fia, Nathaniel fog tiszteletbeli főconsullá kineveztetni. De még kérdéses, vajjon elfogadja-e a kinevezést, minthogy Nathaniel báró parlamenti tag s még nincs eldöntve: compatibilis-e a két állás vagy nem.

— **Áll Andrássy gróf**. Bécsben a nyilvános helyeken, szinházakban és mulatságokban nagy feltünést okozott két elegáns fiatal ember, kik minden alkalmat felhasználtak, hogy szórják a pénzt és magokra vonják a figyelmet. Az egyik azonban még társát is felül akarta mulni, huszártiszti egyenruhában járt, négy kedvest és fogatot tartott, s szükebb körben magát Andrássy grófnak mondta. A két költekező fiatal embert azonban a rendőrség kérdőre vonta, s kitünt, hogy mindkettő pénztárnok volt, kik jelentékeny összeggel megszöktek, s különösen az ál-Andrássy egyik bécsi rongykereskedő pénztárnoka volt, s neve nem Andrássy, hanem Andratschke József. A bünvádi eljárást természetesen meginditották ellenük.

— **A farkasok** nagyon garázdálkodnak országszerte. Szombaton például két vámos-pécsi asszonyt, kik az erdőségen keresztül Debreczenbe iparkodtak, nehány farkas megtámadott. Széttépték mind a két asszonyt.

— **Varga Mihály** kovásznai ügyvéd és neje Graising Anna, kik bankócsinálásért Nagy György fényképészszel együtt befogattak, 9 és fél havi vizsgálati fogság kiállása után ártatlanoknak nyilvánittattak s a bankócsinálás bünténye vádja alól feloldoztattak.

— **Szegény Tamás**. Hogy valaki remeteségben élhessen, nem szükséges vadon pusztaságba vonulnia, megteheti ezt a főváros közelében is. Bebizonyitotta ezt Krobl Antal, budai születésü napszámos, ki a Duna jobb partján a budai alsó téglagyár melletti, saját maga által ásott lyukban lakott, az emberi társadalomtól teljesen elszigetelte magát, s valóságos Szegény Tamás módra élt, azzal a különbséggel, hogy macskákra szokott vadászni, s ezek husával táplálkozott. A macskákat az egész környéken azonban mind kipusztitván, Szegény Tamás éhezett. De amugy is rosz idők jártak rá nézve. Beköszönt a nagy hideg, és Szegény Tamás fázott. Mivel pedig a zord idő sokáig tartott s a földalatti lyuk nem kinálkozott kellő menekedékkel a hideg ellen, Szegény Tamás megfagyott. Hulláját a kórházba, a földalatti vermében talált macskabőröket pedig a hatósághoz szállitották.

— **Dynamit-robbanás**. Egy resiczai bányamunkás lakásában karácsony-estén nagy szerencsétlenség történt. A bányából este visszatérve a munkás, két dynamittöltényt hozott magával, melyeket az nap nem volt alkalma felhasználni. A töltényeket több aprósággal az asztalra tette s kiment a szobából. Mig ő kün nejével beszélgetett, a szobában játszó gyermekek elővették az egyik töltényt s ki akarták bontani. E közben a dynamit fölrobbant s az egyik gyermeket sulyosan megsebesitette. A robbanás okozta nagy durranásra a szülők a szobába rohantak, de a gyermek iszonyu állapotát látva, kirohantak a házból s szomszédaikat föllármázták. De eközben a második töltény is felrobbant s a szobában maradt gyermekek közül még egyet borzasztóan megsebesitett. Mindkét gyermek életveszélyes sérüléseket kapott.

— **Egy elcserélt** bankócsomó képezi most N.-Szombatban a közbeszéd tárgyát. A fiókhivataloktól ugyanis egy pár csomó bankjegy érkezett az ottani magyar királyi adóhivatalhoz, és ezek között egy csomó 1 frtos is, melyek azonban már oly rongyosak voltak, hogy keresztülüttettek, s ennek következtében a forgalomból kijöttek. A pénzt átvevő hivatalnok, Hakek, tévedésből elcserélte ez átütött csomagot, s az ottani orsolyaszüzeknek adta át. Ezek boszankodtak ugyan a rongyos bankjegyekért, de azért mégis tuladtak rajta. Az intézet tejes asszonyát fizették ki vele, kit, midőn tul akart adni a bankjegyeken, elfogtak, s a törvényszéknek adták át. Csak egy pár nap mulva jött napfényre a tévedés az orsolya szüzek és az adóhivatali pénztárnok nem csekélyjedtségére.

— **Monstrum**. Csohajról irják, hogy ott közelebb egy paraszt menyecske olyan csodálatos gyermeket szült, kinek csodájára járt az egész falu. Az ujdonszülöttnek ugyanis két tökéletesen kifejlődött feje volt; ha az egyik fej, illetőleg száj sirt, hasonlót cselekedett a másik is. A kétfejü monstrum csak pár napig élt. Csohaj község népe azt hiszi, hogy a monstrumból „tátos" lett volna idővel, ki a föld gyomrába is meglátja vala az elrejtett kincset. Milyen nagy kár, hogy meghalt!

KÖZGAZDASÁG

Az ujabban felmerült borkérdések megoldásához.

(Folytatás.)

2. Teljesen meg levén győződve arról, hogy a must, czukor és nemes zamatképző alkatrészekben gazdag csak akkor lehet, midőn a szőlő érettségének legnagyobb fokát érte el, nem fog többé a szüretnek idő előtt neki esni, s igy a szőlő fürtjeiben naponként jobban kifejlődő czukor kiképzését erőszakosan és saját érdekei csorbitásával félbeszakitani.

3) Tapasztalásból fogja tudni, hogy a must nemes alkatrészekben gazdag csak akkor lehet, ha szüretkor ki fogja választani termésből mindazon fürtöcskét, mely selejtessége, éretlensége, rothadtsága vagy penészedése által mustja jóságát megcsorbithatná.

4) Nem fogja többé ugy, mint most gyakran történik, a fürtök kitaposott levét nyomban hordóra szürni, hanem törkölyén fogja azt kellő ideig hagyni, mert világos lesz előtte, hogy tartós bort csak akkor nyerhet, ha a must a törkölyben rejlő tannint kellőleg kiáztathatta, mert tudva nem fogja senki többé kész és ingyen kerülő tanninját a szemétre kidobni, miszerint később azt pénzen megszerzettel pótolhassa helyre.

5) A boros gazda, ki mustja alkatrészei s azok szükséges arányára nézve magával tisztában van, nem fogja többé a rosz évek hibás alkatrészü termését türelmesen hordóra szürni, s belőle ugy, mint eddig, értéktelen italt csinálni; hanem avatott kézzel ki fogja annak hibásságát egyenliteni, s belőle jó, egészséges és exportképes bort teremteni. Fogja Chaptal tanait alkalmazásba venni, ha az Uristen czukorban szegényes mustot adott; dr. Gall utmutatásait követni, midőn mustja aránytalanul savanyu és egészségtelen italt igér; s fog Petiot mentőszeréhez folyamodni, midőn az Uristen szerfelett keveset adott.

Folytathatnám ugyan még e következtetéseket egész a számtalanig, de nem akarom a szót tovább szaporitani, miután az eddigiekből is talán már eléggé kitünik, hogy mai nap a magyar szőlős gazdának vagy tanulni kell, vagy bukni, s azért csak ekép folytatom tovább szellőzteteendő kérdéseimet.

Mit kell elfogultság nélkül borhamisitásnak nevezni?

1) Ha valaki akár öntudatosan, akár tudatlansága miatt oly bort bocsát áruba, mely vagy hibái elpalástolása végett az ember egészségét megrontó, vagy talán egyenesen mérges szerekkel befertőztetett. Az ily mérges szerek közé tartozik az ólomczukor, a bor szerfeletti kénezése stb.

2) Megérdemli a meghamisitás bélyegét azon bor, melyet gazdája nem annyira ármány-, mint tudatlanságból öntudatosan vizzel megmegszaporitott. Mert habár igaz, hogy a vizezett bor az ember egészségének legkevésbé sem árt, de árt borkereskedésünk hitelének, mert a vizzel megszaporitott bor nem tartós többé, nem képezheti a solid kereskedés czikkét, s okot szolgáltat a megcsalatásra.

3) A borhamisitások categoriájába tartozik, ha valaki borának természet-szabta arányosságát avatatlan kézzel megzavarja, minél fogva az egészséges ital lenni megszünik. Igy válik ártalmassá a bor, mely szerfelett sok, s mesterségesen reá tukmált cserenyt tartalmaz, mivel az ily bor ártalmas az egészségre, minthogy az elválasztások eldugulását, s a kiválasztások elrekedését okozza.

4) Ha nem is a borhamisitás, de legalább hamis és görbe uton való eljárás megbélyegzését érdemli még az is, ha valaki borát más, jó hirben részesült borvidék terményének elnevezése alatt áruba bocsátja, p. o. Görögországból került aszúszőlőből készült borát, valódi tokaji név alatt adja el, mivel ez által az eredeti jeles terményt dekreditálja, és a járatlan külföldnek róla táplált eddigi kedvező véleményét félrevezeti.

De ha a fentebbiekben constatáltam, hogy elfogultság nélkül itélve, borhamititásnak mit kell tartani, s ha véleményem alaposságát főleg az egészség és igazság követelményeiből meritettem: legyen szabad azok véleményét is kritika alá venni, a kik elfogultságuknál fogva oly borokra is rá akarják sütni a meghamisitás bélyegét, melyek, hála a haladás vivmányainak, azon hibáktól menttek, melyek hajdani gyarló borkészitésünk és borkezelésünk miatt, jeles anyagu magyar borainkat a világ piaczairól kizárták; teszik pedig ezt daczára annak, hogy a haladók borai, ha egyforma nemességü anyagból készültek, a régiekkel a versenyt biztosan kiállhatják, ha pedig netalán csekélyebb értékü nyers anyagból készültek volna, az egészség és tartósság szempontjából még akkor is a régi mód szerint készülteket nagy mértékben tulhaladják.

De honnan tehát ezen ritka anomalia, melyet, csodálkozásomra, jó hazafiak és okos emberek védelmükre méltatnak?

Onnan, mivel a körülmények véletlensége őket váratlanul oly térre szoritotta, melyen maguknak a szükséges tájékozást eddig még meg nem szerezhették, s onnan is magyarázható meg szerencsétlen kapkodásuk az érvek után, mikkel tarthatlan positiójukat megvédelmezni törekszenek.

Igy állanak elő p. o. azon váddal, hogy a chaptalisált, gallisált, petiotisált borok az egészségnek ártanak; de nem támogatják ám a légből kapott állitásukat holmi plausibillis érvekkel, hanem csak ugy vetik azt oda propria auctoritate s abban az ármányos suppositióban, hogy őket ez izetlen gyanusitásukban majd támogatni fogja a jóhiszemü publikum.

(Folyt. köv.)

NEMZETI SZINHÁZ

Bérlet **91-ik szám.**

Kolozsvárt, vasárnap, jan. 16-án 1876.

Tamásy József ur vendégjátékául:

A FALU ROSZSZA.

Népszinmű, dalokkal 3 felv. Irta: Tóth Ede. Zenéjét: Erkel gyula.

Kezdete 7 órakor. Vége 10 előtt.

Erdélyrészi piaczok árjegyzéke.

— **A kolozsvári** piacz árai 1876. január 13-ról. 1 hectoliter tisztabuza 6 frt 30 kr, rozs 3 frt 60 kr, törökbuza 2 frt 50 kr, elegybuza 4 frt 55 kr, zab 2 frt 35 kr, árpa — frt — kr, 100 kilogram széna kötve 2 frt 80 kr, kötetlen 2 frt 60 kr, alomszalma 1 frt 30 kr, zsupszalma 1 frt 50 kr, egy köbméter fa kemény 3 frt 84 kr, lágy 3 frt 25 kr, egy kilogram marhahus 38 kr, konyhaliszt 12 kr, rizs 32 kr, egy liter gyöngykása 24 kr, borsó 14 kr, lencse 18 kr, paszuly 9 kr, köles 15 kr, pohánka 15 kr, egy hectoliter burgonya 2 frt 55 kr, 1 kg. savanyu káposzta 21 kr, só 8 kr, disznózsir — frt 84 kr, bors 96 kr, hagyma 16 kr, fokhagyma 26 kr.

Kolozsvárt, 1876. január 13.

— **Sz.-Régeni** piacz árai jan. 13-ról 1876. Egy hectoliter Tisztabuza 4 frt 80 kr, rozs 3 frt — kr, elegybuza 3 frt 60 kr, zab 1 frt 60 kr, 56 kgr. széna 2 frt 60 kr, alomszalma 1 frt 10 kr, zsupszalma — frt — kr, egy köbméter fa 8 frt 20 kr. egy kgr. marhahus 28 kr, konyhaliszt 14 kr, rizs 29 kr, disznózsir 1 frt 25 kr, Bors 1 frt 16 kr. hagyma 5 krajczár, fokhagyma 10 kr. Egy liter borsó 7 kr, lencse 7 kr, paszuly 5 kr, köles 18 krajczár, egy hektoliter burgonya 1 forint 80 krajczár.

— **Beszterczei** piacz árai jan. 11-ről, 1876. 1/5 hektoliter Tisztabuza 1 frt 30 kr, rozs — frt 65 kr, elegybuza — frt 65 kr, zab — frt 40 kr, 56 kilogramm széna kötve 2 frt 50 kr, alomszalma — frt — kr. zsupszalma — frt — kr, egy köbméter fa nem usztatott 3 frt 40 kr, 1 kilogramm fagygyugyertya öntött 72 kr, marhahus 24 kr, konyhaliszt 14 kr, rizs 28 kr, 1 liter gyöngykása 22 kr, borsó — kr, lencse — kr, paszuly 12 kr, köles 16 kr, burgonya 50 liter 45 kr, 1 kilogramm kősó 8 kr, dizsnózsir 1 frt — kr, szinzsir — frt 70 kr, hagyma 6 kr, fokhagyma 12 kr.

Távirati tudósitás a bécsi tőzsdéről

Január 14-én 5% Metaliques 6890 frt Kamat —. 5% Nemzeti kölcsön 73.65 frt. 1860-iki államkölcsön 111.90 Bankrészvények 912.— Hitelrészvények 192,50 London 114.80. frt. Ezüst 10580. Cs. kir. arany 543— —. Napoleond'or 920— 100 mark német ér tékü 57.—

Urbéri kötvények: Magyarországi 77— Temesvári 7625. Erdélyi 7625 Horvátországi 77 —

Felelős szerkesztő: **Békésy Károly.**

Czetz Péter

az első kolozsvári temetkezési intézet igazgatója

Teljes tisztelettel értesiti a helybeli, ugy a vidéki uraságokat és a tisztelt közönséget, hogy

Temetési készleteket

levél vagy sürgöny által, olcsón és leggyorsabban rendez, finom érczkoporsót, belkészlettel, teljes ellátással I. 75 frt, II. 100 frt, III. 150 frt, IV. 200 frt., légmentes üvegfedelü koporsóval 250 frt.

Tölgyfa koporsóval, teljes belkészlettel 65 forint, 80 és 100 forint, fenyőfa tokkal együtt.

Gyászlapok I. 100 drb 2 frt.
„ II. 100 „ 3 frt.

Teljes tisztelettel:
Czetz Péter
igazgató.

Jelzálog-kölcsönök

a birodaalom bármely részében, **telekkönyvezett földbirtokra 1000** frttól a legmagasabb összegig 5¾ és 6% kamat mellett törlesztésre. **2000** frton felüli kölcsönöket rövidebb idő alatt és **5000** frton felülieket még előnyösebb módozatok mellett eszközöl.

A hat. eng. általános
Ipar- és kereskedelmi ügynöki iroda
Kolozsvárt, belmonostor utcza 19. szám.
(Értekezhetni posta utján, vagy személyesen naponta d. u. 1-től 4-ig.)

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.

(482) (10—12)

Hirdetmény.

Van szerencsém t. előfizetőimmel tudatni, hogy kölcsönkönyvtárom a rendes napokon délelőtt 8—12½ és délután 3—6½ órán kivül a téli hónapokban Oktober 25-töl, Május 1-ig vasárnap és ünnepnapokon is délelőtt 10 óráig nyitva áll; minélfogva a könyvek ezen idő alatt kicserélhetők.

Előfizetési árak:

mindhárom nyelven (magyar, német és franczia) egyenlő.—

		1 hóra	½ évre	1 évre	biztositék
1 köt.	egyszére	— 60	3 frt	5 frt	2 frt
2 köt.		1 ft —	5 frt	8 frt	2 frt
5 köt.		1 ft 50	7 frt	10 frt	5 frt
10 köt.		2 ft —	10 frt	16 frt	10 frt

Nem előfizetők, minden egyes könyvért naponta 5 krajczárt fizetnek.

Betéti összeg a könyvérték nagyságához képest.—

Marcinkievics Marczel, kölcsönkönyvtár tulajdonos.
Kolozsvártt, bel-középuteza Nro. 1.

Kundmachung.

Ich beehre mich den P. T. Abonnenten bekannt zu geben, dass meine Leihbibliothek ausser den gewöhnlichen Tagen Vormittag von 8—12½, und Nachmittag von 3—6½ Uhr, — in den Wintermonaten vom 25. October bis 1. Mai — auch an Sonn- und Feiertagen bis 10 Uhr Vormittag—offen ist; daher die Bücher während dieser Zeit gewechselt werden können.—

Abonnements-Preise:

für alte drei Sprachen (ungarisch, deutsch und französisch) gleich.

	1 Monat	½ Jhr.	1 Jhr.	Einlag
Auf 1 Band	—fl. 60 x	3 fl.	5 fl	2 fl.
„ 2 Bände	1 fl. —	5 fl	8 fl.	2 fl.
„ 5 „	1 fl. 50	7 fl.	10 fl	5 fl.
„ 10 gleichz.	2 fl. —	10 fl.	16 fl.	10 fl.

Nicht Abonnenten zahlen für jedes einzelne Buch pr. Tag 5 Kreuzer.—
Einlage: nach dem Werthe der Bücher.—

Marcel Marcinkievics, Leihbibliotheks Besitzer.
Klausenburg, innere Mittelgasse N. 1.

(12) (2—3)

Sirkövek

gránit, márvány és öntött vasból, Oláhországba költözése miatt, a gyári áron alól eladók.

SZELETZKY KÁROLY,
sirkő raktárában.
Csorge-piacz 309. sz.
Brassóban.

(10) (2—25)

„PURITAS"

Haj-ifjitó-tej.

A **„Puritas"** nem hajfesték, hanem tejnemü folyadék, mely majdnem azon csodálatos hatással bir, hogy ősz hajakat megifjit, azaz lassanként, még pedig **legkésőbb tizennégy nap alatt** ama szint visszaadja, melylyel eredetileg birt!

A **„Puritas"** nem tartalmaz festékanyagot. A haj tetszés szerint vizzel mosathatik, lehet fehérrel átvont vánkoson aludni és gőzfürdőket használni, a festéknek nyoma sem vehető észre, mert a

Puritas

nem fest, hanem ifjitja és pedig a leghosszabb és legdúsabb női hajzatot és a férfi haját és szakállát.

Egy üveg **„Puritas"** ára 2 frt. (postai széküldésnél 20 krral több) s készpénzzel, vagy utánvéttel kapható: **Franz Ottó és társánál, Bécs, Mariahilferstrasse 38. szám.**

Raktárak:

Kolozsvártt: Valentini gyógyszerész, Redoute soron.
Gy.-Fehérvár: Csiky Kristóf.
Fogaras: J. P. Herrman gyógyszerész.
N.-Szeben: Gürtler Károly.
Segesvártt: J. B. Teutsch.

Óvás: hamisitás és utánzások ellen. A t. cz. vevőket kérjük, hogy jól figyeljenek czégünkre, mely minden üveg fenekén és tokján látható, minthogy **„hajifjitó-tej"** czim alatt utánzatok is léteznek.

(16) (1—3)

Egy jó állapotban levő, ruganyos, leereszthető fedelü

kocsi,

jutányos áron eladó.

Értekezhetni Kolozsvárt, belkirályutcza 33. sz. a. orvos **B. J.** urral.

Nehézkort

(nyavalyatörést) levél által gyógyit **dr. Killisch** különleges orvos Neustadtban, Drezda (Szászország). **Eddig 8000-nél többet kezelt sikerrel.**

(15) (1—52)

(432) (28—30)

Csak POLLAK
legrégibb és leghiresebb

27

krajczáros
egyetemleges áru-csarnoka
BÉCS,
Mariahilferstrasse 1.

Az áruk legjobb minősége- és valódiságaérti legszigorubb jótállás mellett nagyban és kicsiben eladatnak:

gyapot-ruhakelmék

folyton a leginomabb- és legdivatosabbak minden szinben, sima, csikozott, vagy skót módra mintázottak, és pedig: **Lustre, rips, Diagonal, plaidkelmék, flanell, cheviot** (posztóruhák) s másféle szövetek.

Vásznak, mindennemü **asztali szövetek zwilch- és gradlban** és **damastban**, fehér és szinesek, **függönyök**, chiffon 6/4 sőt 9/4 széles; **percalinok, török-creton** és ezer más czikk.

Teljes raktár **szövött árukban, uri és női nyakkendőkben.**

Legnagyobb raktár **selyem- és bársony-szalagokból**, minden tetszészerinti szin- és szélességben. —

Gyapju- és blond-csipkék, gyöngygyel kisakottak, valamint minden e szakba vágó tárgyak és

mindez csak

27 kr-ért.

Elküldések utánvét mellett pontosan. Minta- és áru-jegyzék ingyen és bérmentve. 1247 1479

(433) (28—30)

Legnagyobb bécsi

27

krajczáros
árudája

A solidsága- és valódiságáról jól ismert

Pollák Bernát
czégnek
BÉCS,
Kärntnerstrasse 14.
(vis-á-vis der Weihburggasse)

az áruk valódisága és legjobb minőségéről lelkiismeretes jótállás mellett egyedül és kizárólagosan árusitja el a folyvást

minden idényre nézve
legujabb divatu
gyapju-ruhakelmeit.

Ép ugy mindennemü vásznadivat, current- és szövöttárúk, selyem- és bársony szalagok, valamint mindenféle guipur-csipkék, ezernyi más czikkekkel. 1246 1480

Minta- és áru-jegyzék
ingyen és bérmentve.

A legkisebb megrendelés — utánvét mellett — pontosan teljesittetik.

A nemtetszők visszavétetnek.

Moll Seidlitz-porai.

E porok, rendkivüli s a legkülönfélébb esetekben bebizonyult hatásuk következtében, minden eddig ismert házi gyógyszerek közt elvitázhatlanul első helyet foglalnak el; s ezer meg ezer kezünkben levő hálnyilatkozat a nagy czáfság minden részeiből részletezett kimutatást nyújt, hogy e porok rögzött szorulásban, emésztéshiány és zavarban (Sodbrennen), továbbá görcsökben, vesebajokban, inbajokban, szivdobogásban, izgult fejfájásban, vértolu ásokban, csúzos tagfájdalmakban, végre aszkórságra, hypochondriára való hajlamban, tartós hányásingerben sat. a legjobb sikerrel használtattak s a legtartósabb gyógyeredményt mutatták fel.

Egy eredeti doboz ára használati utasitással együtt 1 frt o. é.

Franczia Borszesz Sóval.

Legbiztosabb önorvos a szenvedő emberiség segélyére minden belső és külső gyuladásoknál, a lo. - több betegségek, min enféle sebzések, fej-, fül- és fogfájás, régi bajok, nyiltsebek, rák, brand, szemgyul dá , bénulások és minden éle sérülések sat. ellen.

Palaczkokban használati utasitással együtt 80 kr o. é.

Dorsch-gadócz- (csuka-) máj-olaj.

A legtisztább s leghathatósabb gyógyolaj Bergenből Norvegiában, s nem kell összetévesztni a mesterségesen tisztitott máj-olajjal. (222) (37—100)

A valódi Dorsch-gadócz-máj-olaj legjobb sikerrel alkalmaztatik meli- és tüdőbajokban, görvélyben és rachitisben. Meggyógyitja a legidülebb csúz- és köszvénybajokat valamint rögzött bőrkiütéseket.

1 palaczk ára használati utasitással együtt 1 frt o. é.

Valódi minőségben kapható csupán

Kolozsvárt: Valentini A. (ezelőtt Ritter) gyógytárában, bel-monostorutcza a l edoute során; továbbá **Wolff J.**, dr. **Mintz Gy., Engel J.** és **Széky Miklós** gyógytárainban. Nagy-Szebenben: Müller gyógyszerésznél. Szászsebesen: Reinhardt J. C. gyógysz. Szerdahelyett: Schimert F. gyóg sz.

MOLL A., cs. k. udv. szállitó Bécs, Tuchlauben 9.

A Diána-fürdői intézetben

minden időtájban igénybe vehetők, a legkényelmesebben ellátott

porczellán és rézkádos melegfürdők,

ez utóbbiak nagyobb kényelem végett, főképpen gyengélkedőknek és betegeknek, azonnal házhoz is vitetnek.

Ugyszintén a jó hatásu **gőzfürdő** számtalan bántalmakban, különféle kitünő meleg és hideg zuhanyokkal, naponta a legillendőbb árban élvezhető. A hazamenetelre egy kocsi általi szállitásról is van gondoskodva. (360) (16—*)

A mit is ezennel tisztelettel a t. cz. közönségnek számos részvétel végett, tekintve a tetemes kiállitási költségeket, tudomására juttatni kötelességének tartja

Kolozsvárt, 1875. **A Diána-fürdő igazgatósága.**

Épen most jelent meg s

Stein János könyvkereskedésében Kolozsvárt **kapható:**

FALI TÁBLÁK

az elemi rajztanitáshoz.

Rajzolta Felméri Mózes.

A használatukhoz szolgáló **vezér-fonalat** irták Kozma Ferencz és Felméri Mózes, sz.-kereszturi áll. tanitóképezdei tanárok.

A nagyméltóságu vallás- és közoktatásügyi minisztérium által 1875. — 28,924 szám alatt ajánlva. Ára **6** frt.

Postán küldve csomagolás és fuvarlevélért 15 kr.

A nevezett müvet a sajtó a legkedvezőbben fogadta. A **„Néptanitók Lapja"** 1875. évi 23. számában, hol a miniszteri ajánlat is közöltetik, az mondatik róla, hogy a **tanmenet** megállapitásában **oly helyes paedagogiai tapintat** vezérelte szerzőket, melytől elismerésünket annál kevésbé tagadhatjuk meg, minthogy a különböző elemi rajztanitási rendszerek nagy tömkelegében — annyiak után nem lett volna nehéz eltévedniök. **A stigmographiai rajz kellő méltatása** az elemi fokon **már magában véve is nagy érdem.** Az átmenet a stigmogr. rajzból a szabadkézi rajzra eléggé előkészitett, s tehát ezen oly sokak által betöltheteteinek hitt ür a két fokozat között eléggé át van hidalva, a mi által ugy hiszszük a **stigmogr. rajz legkonokabb ellenei is le lesznek fegyverezve.** A gyermekek elé szánt mintalapoktól a falitáblákig már jelentékeny módszertani haladás van. Mindezek folytán bajos lenne legalább azon egy érdemet elvitatni a Kozmáék müvétől, hogy az jelenleg házagnótló és, mint ilyen **hivatva van jó szolgálatokat tenni a népiskolai rajz-oktatás ügyének.** Mindezek után **melegen ajánljuk ezen rajztanitási müvet** népiskoláink számára. A kivitel elég szabatos és izléses. A nyomdai kiállitás pedig Stein J. nyomdájának becsütetére válik."

A **„Székely Tanügy"** 1875. 17-ik számában részletes ismertetést közölvén egy müszaki tanitó tolláról, s a többek közt a vezérfonalról azt mondja, hogy „az nem követel müvészi tehetséget a tanitótól, hanem megadja a tananyag megtanitására a részletes utmutatásokat, melyek szerént **oly tanitó is képes a rajzot sikeresen tanitani, kinek tehetségeit e tantárgyban kiképezni alkalma nem volt.** A ki a stigmogr. módszert ismeri, bizonyosan előnyt fog adni ennek a népiskolában a többi módszerek felett, s **bizonyára érdemül tudja fel e táblákat, hogy a rajzoktatást e módszer szerint** kezdik. Nagy reményünk van, hogy igy vezetve a rajzoktatást, annak **dús sikere elmaradhatatlan lesz.** Ez életrevaló taneszköz, ha tanitótársaim körében méltó pártolásra talál, **nagy lendületet fog adni a népiskolai rajzoktatásnak.**

A **„Prot. egyházi és iskolai lapok"** mind ugyanezen előnyeit emeli ki e münek s melegen ajánlja az érdeklettek figyelmébe, s átalában **minden intézetbe, hol elemi rajztanitással foglalkoznak.**

A **„Hon"** 1875. évi dec. 18-diki számában szintén igen ajánlólag ismerteti. „Az elemi rajztanitás — mondja — nálunk mindeddig csaknem kizárólag német minták után történt, s igy csak **örvendetes nyereménynek tekintjük,** hogy e téren magyar emberek is tesznek kisérletet. Szerzők módszere a stigmographiai, s szabadkézi rajz combinatiojában áll. Szerzők az általános pædagogiai elveket megtartják, s mindenek felett az egyszerüségre jobban ügyelnek, mint rendesen szokott. Nézetünk szerint e módszer teljesen helyes. Szerzők módszerük megvilágitására **oly vezérfonalat irtak, mely világosság és teljesség tekintetében páratlanúl áll, s mint paedagogiai munka is kiváló figyelmet érdemel.**

III. évfolyam. **1876. január.**

OTTHON.

Szépirodalmi és ismeretterjesztő havi közlöny.

SZERKESZTI

SZANA TAMÁS.

TARTALOM:

Ráró és Csillag, (elbeszélés) Balázs Sándortól.— Madárfészek, (költemény) Tóth Endrétől.— A szegény grófnő, (elbeszélés) Lorintól.— Dalmady Győző, (költői jellemrajz) Szana Tamástól.— Irodalmi szemle.

Ára 70 kr.

A kolozsvári m. kir. tudomány-egyetemmel kapcsolatban FELÁLLITANDÓ

ev. ref. theol. fakultas és tanárképezde TERVEZETE.

Az 1875-ki ev. ref. egyházkerületi közgyülés által kiküldött véleményező bizottság ülésében

ELŐTERJESZTETTE

SZÁSZ DOMOKOS ev. ref. pap és bizottsági tag.

Egy kőnyomatu rajzmelléklettel.

Ára füzve 40 krajczár.

Az anya könyve, franczia forrásból.

Dr. GÜNTHER ANTAL. Ára 1 frt 50 kr.
Diszkötésben 2 frt 60 kr.

Dalmady Győző összes költeményei.
(1857 -- 1875.)

Két kötet. Ára 3 frt 50 kr. Diszkötésben 5 frt.

Pénzküldeményeknél a könyv árán felül 6 kr., több könyv megrendelésénél 10 kr. mellékelendő a fuvarlevél s csomagolásért.

Pénzküldeményeknél a könyv árán felül 6 kr., több könyv megrendelésénél 10 kr. mellékelendő a fuvarlevél s csomagolásért.

A bölcsészet története.

Kidolgozta: DOMANOVSZKY ENDRE, a sopronmegyei ág. hitv. ev. Lyceumban a bölcsészet tanára és a magy. Akademia lev. tagja.

Második kötet.

Az egyházi atyák kora.

Ára 2 frt 50 kr.

Erdély története.

Az ős-időktől korunkig Kőváry László, Szilágyi Sándor, IrváthMihály stb. után egybeállitá Kuliffay Ede. Ára 50 kr

Egy nagy világi házasság.

Regény. Irta Feuillet Octáv, Franciából U. Ina. Ára 80 kr.

A KÉM.

Regény. Irta Cooper Fenimore I. Angolból forditá Cserey József. Ára a két résznek 2 frt 50 kr.

Magyar tudományos akadémiai almanach.

csillagászati és közönséges naptárral 1876ra. Ára 1 frt.

A gleninchi rejtély.

Regény. Irta Wilkie Collins. Angolból: Zichy Camilla. Ára 3 frt.

Dél-áfrikai utazások és fölfedezések.

Különös tekintettel Magyar László, Dr. Livingstone Dávid, Du Chaillon, Stanley Grant, Speke és Cameron utazásaira. A legujabb eredeti irásokból összeállitá Sámi Lajos. Dél-Afrika térképével. Ára 2 f 40 kr.

Vallás és tudomány.

Irta Dux Adolf. Ára 60 kr.

Erdészeti segédtáblák métermértékre.

Kidolgozta a magyar királyi pénzügyministerium erdészeti osztálya, az államerdő kezelésével megbizott m. k. erdőhivatalok s mára.
Ára vászonba kötve 3 frt 40 kr.

Erdélyi nagyobb képes naptár

1876-dik szökő évre.

VII-dik évfolyam.

A méter mértékek ismertetésével és ábráival.

A magyar ministerium s a Királyhágón inneni része pénzügyi, törvénykezési és közigazgatási stb. hivatalk

teljes tiszti czim- és névtárával

s gondosan szerkesztett kolozsvári kalauzzl ellátva.

Ára 60 krajczár.

Postán küldve 66 krajczár.

Irodai fali naptár 1876 évre.

Különösen hivatali használara.

Katholikus és protestáns, görög-orosz és izraelita- naptárral, bélyeg- illeték-táblákkal, s a Királyhágón inneni részek (Erdly) törvényszékeinek és járásbiróságainak táblázatos kimutatásával.

Ára 30 kr.

Postán küldve 32 kr.

Gazdasági zseb-naptár

1876-dik szökő évre.

XVI-dik évfolyam.

Szerkesztő tulajdonos **Kodolányi Antal.**

A 12 hónapra szóló teendők és naptok külön-külön füzetével, jegyzék alakban, csinosan angol vászonba kötve és irónnal ellátva.

Ára 2 forint.

A magyarhoni királyi tudomány-egyetemek négy karánál tartatni szokott tudorsági szigorlati; valamint azon egyetemek jog- és államtudomány karánál különösen fennálló tanulmányi és vizsgálati rendszer újjá szervezése tárgyában

KIBOCSÁTOTT

M. K. VALLÁS- ÉS KÖZOKTATÁSÜGYI MINISZTERI

SZABÁLYRENDELETEK

A középtanodai (gymn. és reáltanodai) tanárvizsgálatra kiterjesztve.

Közhasználatra összeállitotta:

CSIKY JÓZSEF
egyetemi hivatalnok.

Ára füzve 40 kr.

„DAL-ALBUM"

89

dalt foglalva magában a legnépszerübb szerzőktől; könnyü s meg brilláns modorban zongorára két kézre

átirta:

ERNEY JÓZSEF.

Ez album gyüjteménye lesz: Abt, Arnaud, Beethoven, Bogler, Cooper, Curschman, Dessauer, Donizetti, Eckert, Esser, Fesca, Franz, Füchs, Gounod, Graben-Hoffmann, Gumbert, Hackel, Hölzel, Kreipl, Kreuter, Kücken, Lindpaintner, Liszt, Loeben, Mendelssohn, Meyerbeer, Mozart, Müller, Preyer, Proch, Reisiger, Rubinstein, Schubert, Schumann, Silcher, Stigelli és Suppé legszebb legkedveltebb dalainak.

Ára 6 forint.

Tehát egy-egy dalra körülbelül 5 kr. esik. Ez album eszerint olcsóbb mint az Edition Peters és Collection Litolff-féle vállalatokban megjelent müvek.

Ez albumban egybe vannak foglalva a dal-irodalomnak legszebb termékei s e jeles kidolgozásban Abt, Esser, Gumbert, Kücken stb. könnyed és von dallamai épugy el fogják ragadni a mükedvelőket, a mint le fogják bilincselni szakértő zenészeket Beethoven, Franz, Liszt, Mendelssohn Rubinstein, Schubert és Schumann mélyérzésü dalai.

A letétel fölötte hatásos, úgy hogy minden egyes átirat már magában dallamos, könnyen kivehető és hálás salondarabot képez.

A szép papir, tiszta nyomás és elegáns kiállitás ez albumot joggal diszmüvek közé engedik sorolni, a miért is igen alkalmas

becses névnapi ajándékul.

Nyomatott Stein János m. k. egyetemi nyomdásznál az ev. ref. tanoda betüivel Kolozsvárt.

Iskola Alapítvány - Kolozsvári Központi Egyetemi Könyvtár © Fundația pentru Școală - BCU Cluj-Napoca.